

373.31(082)

178 Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра педагогіки і психології

*ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РЕФОРМУВАННЯ ШКОЛИ*

**Збірник наукових та науково-методичних праць
викладачів кафедри педагогіки і психології
Криворізького державного педагогічного університету**

Випуск 3

*Присвячено 75-річчю
Криворізького державного
педагогічного університету*

**Кривий Ріг
2005**

**МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ І МАЙБУТНЄ
КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(до 75-річчя університету)**

Буряк В. К.

У 1923 р. в колишньому Радянському Союзі партією більшовиків було прийняте рішення про посилення роботи з неросійськими народами щодо їх участі у соціалістичному будівництві. Передбачалося залучення молоді корінних національностей до освіти, культури тощо. В Україні така політика звалася українізацією. Кампанія українізації охопила всі галузі державного, політичного і суспільного життя держави. Особливо відчутно виявилася українізація в освітній справі. Повсюдно в Україні розширювалася мережа дошкільних закладів, початкових і середніх шкіл, позашкільних навчально-виховних установ, відкривалися технікуми, училища, вищі навчальні заклади. З'явилася гостра потреба у підготовці до роботи в них учительських кадрів. З цією метою в державі відкривається низка педагогічних інститутів. Одним із них Постановою Ради Народних Комісарів УРСР від 11 серпня 1930 р. був Криворізький державний педагогічний інститут. Спочатку він звався інститутом профосвіти, в якому готувалися учителі математики, фізики, історії та політекономії, української і російської мов та літератури. Розпочав свою навчальну діяльність він 1 жовтня 1930 р.

1933 року інститут реорганізовано у вищій педагогічній навчальний заклад. Змінилися не тільки форми, а й зміст роботи. У довоєнні роки в Криворізькому пединституті велика увага приділялася не тільки фаховій підготовці студентів, але й вихованню громадської активності майбутнього вчителя. Саме їх силами задля відновлення зеленого масиву Криворіжжя,

що постраждав під час рудних розробок на початку ХХ ст., був закладений у заплаві річки Саксагань ботанічний сад.

У перші роки існування інститут свого приміщення не мав, а навчання студентів відбувалося в орендованих чотирьох приміщеннях Центрально-міського району: по вулицях Леніна, Калениченка, а також на Гданцевці.

У 1936 р. по проспекту Карла Маркса було зведено новий навчальний корпус, а пізніше й гуртожиток, які вважалися архітектурними надбаннями міста.

В інституті з 1938 по 1952 рр. діяло учительське відділення. У передвоєнний час це був один з великих і важливих закладів освіти, в якому готувалися вчительські кадри за денною, вечірньою і заочною формою навчання. Кількість студентів досягала двох тисяч і було підготовлено до початку війни 990 вчителів.

Багато зробили для розвитку інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази директори І. І. Сочнев, Г. Т. Кисельов, С. Г. Аладкін, Г. В. Ткаченко, заступник директора І. М. Сіренко, викладачі М. Д. Багрій, Ф. М. Задирако, К. К. Фасулаті та ін.

Як і всьому українському народу, викладачам, співробітникам і студентам інституту довелося пройти через складні випробування. У 1932-1933 рр. на стан навчання студентської молоді відчутно вплинув голодомор. У другій половині 30-х років мали місце чистки інакомислячих викладачів і студентів та чинилися репресії. В інституті збиралися збори для засудження “викритих ворогів”, переважно троцькістів і націоналістів. За сфабрикованими звинуваченнями у троцькізмі й націоналізмі були репресовані директор інституту Григорій Тимофійович Кисельов, декан фізико-математичного факультету Лев Антонович Карета, доцент Кирило Петрович Макарович, завідувач кафедри теоретичної фізики Аршак Саркісович Джидарян, завідувач кафедри народознавства Вадим Олександрович Дорошенко, викладач військової справи Олександр Йосипович Авранів, випускник філологічного факультету П. Ф. Піддубник та інші.

З початком Великої Вітчизняної війни документацію та обладнання інституту було евакуйовано до Чкалова (нині Оренбург). Більшість викладачів і студентів пішли на фронт і в партизанські загони. Немало їх загинуло в боях. Пам'ять про них свято шанують в університету, у фойє якого на меморіальній дошці поіменно названо всіх загиблих.

Героїзм багатьох студентів і співробітників у роки війни відзначено бойовими нагородами, а випускникам інституту Василю Федоровичу Скопенку та Якову Пантелеймоновичу Вергуну присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

У роки війни мав місце подвиг працівника бібліотеки Р. С. Бас і вчителя П. С. Спасова, які разом з представниками інтелігенції міста врятували інститутську бібліотеку від знищення, переховуючи літературу по домівках, у схованках тощо. Після визволення міста 26 тисяч примірників навчальної літератури було передано інституту, і вона поклала початок формування книжного фонду бібліотеки у післявоєнний період.

Відновилися заняття в інституті у вересні 1944 року. Інститутське приміщення було підірване німецькими військами під час їх відступу з Кривого Рогу, тому інститут працював у приміщенні СШ № 23 до 1966 року, поки було збудовано новий навчальний корпус.

Першочерговим завданнями після визволення України від німецько-фашистських загарбників стала відбудова зруйнованих шкіл, будівництво нових, охоплення дітей навчанням. Основна увага освітян приділялася охопленню дітей обов'язковим навчанням, серед яких багато було переростків, що не вчилися під час окупації та переходу до обов'язкової семирічної освіти. Це посилило роль нашого інституту у відновленні освітнього і культурного життя Придніпров'я та Криворіжжя.

У перший післявоєнний рік в інституті навчалось майже 400 студентів, працювало 34 викладачі. У цьому ж році відбувся перший післявоєнний випуск інституту 88 осіб (33 – по педагогічному, 52 – по учительському). Всі студенти й викладачі брали активну участь в обладнанні кафедр, лабораторій, самі виготовляли меблі (парти, столи,

стільці) У 1950 році кількість студентів зросла до 655, працювало уже 63 викладачі.

Новий навчальний корпус по пр. Гагаріна вступив до ладу у 1966 р., що дало змогу з 1966/67 навчального року проводити навчання в одну зміну. На території навчального містечка закладено новий ботанічний сад, збудовано спортивний комплекс. У 1962 і 1976 роки стали діяти студентські гуртожитки на 859 місць, збудована їдальня на 220 місць.

Для подальшого розвитку інституту у 1950-2000 рр. багато зробили його директори (ректори) Т. Ф. Горб, М. Д. Бонь, Ф. А. Мазур, В. І. Биков, П. І. Шевченко.

На високому рівні здійснювали підготовку педагогічних кадрів П. Л. Варгатюк, Д. І. Трайтак, І. А. Добровольський, Т. А. Клевцов, Ф. М. Ялович, Б. М. Яхнін, Ф. К. Косик, Д. Н. Іващенко, В. Є. Боченко, старші викладачі Ф. Г. Гнатівський, О. О. Кириченко, Г. П. Якименко.

У 1975 році за успіхи у підготовці учительських кадрів інститут нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

У 1980-2000 рр., інститут набув значного розвитку, його очолював тоді П. І. Шевченко. Були відкриті факультети: географічний, художньо-графічний, української філології, іноземних мов. Розпочалася підготовка спеціалістів з історії, англійської і німецької мов, зарубіжної літератури.

Новий навчальний корпус введений в дію у 1986 році, збудовано два студентські гуртожитки на 1200 місць, навчальні майстерні, створено студентський санаторій-профілакторій.

У 1997 році до складу університету ввійшли Жовтоводське і Нікопольське педагогічні училища, в яких готуються молодші спеціалісти з дошкільного виховання та початкових класів. На факультетах ведеться підготовка спеціалістів за всіма спеціальностями, готуються магістри з математики, фізики, інформатики, біології, хімії, географії, трудового навчання, української мови й літератури, російської мови й літератури, образотворчого мистецтва, історії, початкового навчання.

У 1992 р. відкрита аспірантура із спеціальностей: теорія та історія педагогіки; соціальна філософія; історія суспільних рухів та політичних

партій; фізіологія людини і тварини; українська мова та література; екологія; соціологія культури, освіти і науки; фізика твердого тіла.

У жовтні 1998 року інститут акредитовано у повному обсязі за IV рівнем акредитації, розпочата підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра.

У 1999 році на базі Криворізького державного педагогічного інституту утворено Криворізький державний педагогічний університет.

У структурі університету інститут безперервної педагогічної освіти, 9 факультетів. На денному відділенні ведеться підготовка фахівців із спеціальностей: 0101. Педагогічна освіта: фізика, біологія, трудове навчання, географія, математика, хімія, українська мова та література, мова та література (російська, англійська, німецька), історія, музика, початкове навчання, дошкільне виховання, образотворче мистецтво, практична психологія; 0708. Екологія: екологія та охорона навколишнього середовища; 0802 Прикладна математика: інформатика. В університеті з більшості цих спеціальностей функціонує заочна форма навчання, якою охоплено понад 3000 студентів.

В останні роки розпочато підготовку фахівців з практичної психології, дошкільного виховання, інформатики, соціальної педагогіки, екології та охорони навколишнього середовища, хореографії та інших спеціальностей, у край потрібних сучасній школі.

Здійснюється в університеті і довузівська підготовка молоді. Функціонує навчальний комплекс, до якого входять обласний ліцей-інтернат для сільської молоді, Криворізька педагогічна гімназія, педагогічні класи та школи юних педагогів у загальноосвітніх школах міста й області.

В інституті безперервної педагогічної освіти проводиться перепідготовка вчителів, підвищення кваліфікації; є підготовче відділення; постійно діючі курси з підготовки до вступу в університет.

Навчально-виховний процес забезпечують 32 кафедри, на яких працюють 380 викладачів, серед яких 55 % з вченими ступеннями і науковими званнями.

Коллективом викладачів ведеться цілеспрямована робота з модернізації змісту педагогічної освіти, приведення його у відповідність до сучасних надбань науки, завдань розвитку української школи, суспільства. З 2004 року університет здійснює підготовки фахівців за удосконаленими навчальними планами й програмами, які розроблені відповідно до стандартів вищої педагогічної освіти. Ректоратом, кафедрами університету ведеться значна організаційна й методична робота з впровадження елементів кредитно-модульного навчання, що сприяє інтенсифікації навчального процесу, підвищенню мотивації та відповідальності студентів за результати навчальної діяльності, проведенню контрольних заходів, що досягаються шляхом розмежування за змістом й у часі.

Широко застосовуються у навчальному процесі сучасні технології навчання, які спонукають студентів до творчої роботи, свідомого засвоєння знань та застосування їх у шкільній практиці. Сьогодні в університеті діє 15 комп'ютерних класів, інтернет-клас, використовуються мультимедійні технології, інтерактивні програми, автентичні аудіо- та відео- матеріали, імітаційно-ігрові, діалогові, дискусійні, пошукові форми та методи навчання, тестові завдання тощо.

Позитивно впливає на стан підготовки фахівців впровадження сучасного змісту педагогічної освіти, нових педагогічних технологій. В останні роки в університеті біля 60 % студентів навчаються на "відмінно" й "добре", майже всі випускники працевлаштовуються за набутими в університеті спеціальностями.

Якісну підготовки висококваліфікованих фахівців забезпечує кадровий потенціал університету. Її здійснюють професори, доценти, серед яких дійсний член Російської академії педагогічних наук МСАО ім. Я. А. Коменського професор В. К. Буряк, члени міжнародних академій професори В. І. Шанда, Л. В. Кондрапова, члени-кореспонденти професор О. О. Любар, доценти Н. В. Гнілуша, В. П. Кисельова, І. А. Кравцова. Щорічно викладачами й аспірантами університету захищається від 10 до

15 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. 82 % випускників аспірантури залишаються працювати в університеті.

Давні й міцні традиції мають організації і здійснення науково-дослідної роботи в університеті. У першому томі Науковий Записок Криворізького педінституту, який побачив світ навесні 1941 року, були вміщені наукові доробки викладачів педінституту в галузі математики, астрономії, хімії, біології, мови. Серед представлених у збірнику статей декілька, за авторством К. К. Фасулаті, були присвячені проблемі дослідження флори та фауни степу з значним вміщенням фактичного матеріалу. За відгуками професора зоології Всесоюзного науково-дослідного інституту ("Асканія-Нова") А. А. Браузера: "... В этих работах автор намечает оригинальное направление в экологии, новую методику и дает ценный материал для познания биоценозов степи...". Кирило Ксенофонович Фасулаті розпочав роботу у Криворізькому педінституті у 1937 році на посаді завідувача кафедрою дарвінізму, саме він став ініціатором, організатором і редактором першого видання Наукових Записок КПІ.

У цьому виданні науково виваженими є матеріали астрономічних досліджень, які були проведені кабінетом (кафедрою) астрономії. У статті викладача астрономії В. В. Сакка "Деякі результати спостережень телескопічних метеорів" повідомляється, що кабінет астрономії з 10 серпня 1938 року приступив до систематичних спостережень над телескопічними метеорами. Ця робота проводиться за загальним планом і програмою, розробленою Центральною комісією по метеорах при Академії Наук СРСР. Як унікальне наукове видання, перший том Науковий Записок дає можливість уявити напрямки й обсяги наукової роботи викладачів і студентів у роки першого 10-річчя існування навчального закладу.

Нині наукові дослідження проводяться з 29 комплексних тем, з яких 25 виконувалися за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за бюджетними програмами "Фундаментальні дослідження у сфері природничих і технічних, гуманітарних і суспільних наук" та прикладні розробки; з них 2 теми виконуються за замовленням Міністерства освіти і

науки України кафедрою педагогіки (зав. каф. д. п. н., проф. Кондратова Л. В.) і кафедрою фізики (к. ф-м. н., доц. Балабай Р. М.).

Загальний обсяг публікацій викладачів університету у період 2000-2004 рр. становить 21709 др. арк. З них: монографій – 256 др. арк.; підручників – 182 др. арк.; навчально-методичних посібників – 1215 др. арк.; статті 1133 др. арк. з них у зарубіжних виданнях 111 др. арк. В середньому обсяг друкованої продукції становить 1000 др. арк.

Міжнародна наукова співпраця університету здійснюється за напрямками проблеми соціальної адаптації в трансформуючому суспільстві (кафедра соціології, Опольський університет, Польща); превентивна діяльність з учнями, пов'язана з подоланням зловживання наркотиків (каф. педагогіки, Софійський університет, Болгарія); дослідження в рамках проблеми “Теорія і практика інноваційних технологій в системі особистісно-орієнтованого навчання” (каф. педагогіки, Вища педагогічна школа, м. Ченстохов, Польща); дослідження екологічних проблем України і Росії на рубежі нового тисячоліття (каф. ботаніки та екології, Московський державний обласний університет, Росія); Дослідження екологічних проблем України і Росії (каф. зоології, Сочинський науково-дослідний центр Російської Академії наук) тощо.

У 2004 році на базі університету кафедрою педагогіки разом з МСАО ім. Я. А. Коменського і АПН України була підготовлена та проведена міжнародна науково-практична конференція “Розвиток особистості у політ культурному освітньому просторі” в якій взяло участь 70 вчених із країн Болгарії, Польщі, Білорусії, Росії, Югославії, Німеччини, Придністров'я. За підсумками конференції було надруковано 2 збірники наукових праць та 2 номери науково-теоретичного журналу “Известия МСАО им. Я. А. Коменского”.

З'явилась така форма підвищення кваліфікації, як стажування за кордоном: кафедра німецької філології з Максиміліанським університетом (м. Мюнхен, Німеччина); кафедра філософії з інститутом філософії Дрезденського університету (м. Дрезден, Німеччина).

На базі університету відбулися Міжнародні конференції: “Teach Lokal, Think Global” (кафедра англійської мови з методикою викладання); “Екологічні проблеми природокористування та охорони тваринного і рослинного світу” (кафедра зоології); “Проблеми екології та екологічної освіти” (кафедра ботаніки та екології).

Зросла кількість публікацій в іноземних виданнях. А. С. Лобанова, Л. В. Мокряк спільно з польськими вченими видали монографію “Современные тенденции на рынках труда Украины и Польши” (38,8 др. арк.); Л. В. Кондрашова разом з білоруським професором А. П. Сманцером – монографію “Гуманизация учебного процесса в современной школе” (17,9 др. арк.). Викладачами університету опубліковано 37 статей у зарубіжних наукових журналах (17,7 др. арк.).

В університету значно зросла кількість підручників та навчально-методичних посібників для студентів і учнів загальноосвітніх шкіл, написаних викладачами і рекомендованих до впровадження Міністерством освіти і науки України. Серед них велику популярність здобув підручник “Русский язык” для учнів початкових класів, написаний групою авторів: доцентами Сильноюю Е. С., Каневською Н. Г., Олійник В. Ф. В усіх вищих педагогічних закладах України користуються підручником “Історія української школи й педагогіки”, “Хрестоматія з історії української школи і педагогіки” (за авторством і редакцією професора О. О. Любара) та монографією “Феномен соціальної мімікрії” (автор доцент Лобанова А. С.), “Національна модель світу в ліриці літературного шістдесятництва в українській літературі ХХ століття” (автор доцент Кужільна Л. В.), навчальними посібниками “Превентивна педагогіка”, монографічним посібником “Знання це скарб, а вміння вчитися ключ до нього” (автор професор Кондратова Л. В.).

Аспірантура університету працює, в першу чергу, для задоволення власних кадрових потреб: на кафедрах університету працює понад 90 її випускників (кафедра педагогіки укомплектована випускниками аспірантури на 76 %, української мови – на 63 %, української літератури – на 55 %, соціології, образотворчого мистецтва, іноземних мов, кафедри

музично-педагогічного факультету – на 30 % і вище). 5 завідувачів кафедр, 4 декани і 4 заступники деканів свого часу були пов'язані з аспірантурою університету. За роки функціонування підготовлено понад 70 кандидатів наук, з них 50 успішно виконують наукову та викладацьку діяльність в університеті. Професори В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, А. В. Козлов, доценти А. С. Лобанова, Т. А. Хорольська, В. В. Явір, Л. Б. Стрюк досягли вагомих успіхів у підготовці науково-педагогічних кадрів.

Важливим етапом для підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації було відкриття у 2000 році спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (голова ради доктор педагогічних наук, професор В. К. Буряк). За період її функціонування (2000-2003 рр.) відбулося близько 40 захистів.

У різноманітних формах здійснюється науково-дослідна робота студентів. Частина з них є невід'ємною складовою навчального процесу, як: проблемні завдання, реферати, курсові та дипломні роботи. У позаурочний час: проведення засідання проблемних груп та наукових гуртків, конкурси студентських робіт, олімпіади, конференції, наукові читання тощо.

Нині науковий потенціал університету поповнює студентське наукове товариство, в кому працює 234 наукових гуртків і проблемних груп, до роботи в яких залучено понад 1700 студентів.

Наукова робота студентів висвітлюється в конкурсних наукових роботах, у наукових публікаціях, на конференціях. За останні роки 244 студенти університету виступили з доповідями на Міжнародних та Всеукраїнських конференціях.

В останні роки виходять друком понад 499 студентських наукових робіт, з яких 55 публікацій у щорічному збірнику наукових праць студентів університету, що побачив світ напередодні 2004 року. У Всеукраїнських творчих конкурсах та конкурсах наукових робіт брали участь 33 студенти університету, з них 10 відзначено нагородами, 1600 студентів щорічно стають учасниками університетського туру

олімпіади, 26 переможців вузівських олімпіад стали учасниками Всеукраїнського туру. Для більшості факультетів характерні різні види студентських наукових експедицій: археологічні, етнографічні, краєзнавчі, фольклорні, діалектологічні.

Університет має п'ять навчальних та лабораторних корпусів, навчально-виробничий комплекс до складу якого входять майстерні механічної та ручної обробки металу, деревини, автоклас; є віварій, оранжерея, 4 музеї тощо.

В університеті до послуг студентів та викладачів, бібліотека з книжковим фондом понад 600 тисяч примірників із 5 читальними залами, 2 актових зали, 2 спортивні зали, студентський санаторій-профілакторій, 2 їдальні, студентське кафе, 4 буфети.

Створені належні умови для навчання та побуту працівників і студентів. Навчання проводиться у приміщеннях, обладнаних усім необхідним інвентарем та технічним оснащенням.

Особлива увага в університеті приділяється оздоровчо-медичному забезпеченню. За рік в санаторій-профілакторії (головний лікар Ю. О. Крутиков) оздоровлюється до 500 студентів, де їм надаються різноманітні медичні послуги; терапевтичні, стоматологічні, гінекологічні, ігло-лазеро-магніто-мануальна терапія, тепловодолікування, сауна, масаж, лікувальна фізкультура. Фінансується профілакторій на 100 % Фондом соціального страхування за програмою "Молодь України". Студенти-сироти та студенти, які залишилися без піклування батьків, студенти-інваліди та постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та інші особи пільгових категорій отримують стипендію, їм вчасно та в повному обсязі надаються соціальні виплати, що передбачені чинним законодавством, матеріальна допомога, безкоштовні путівки до санаторію-профілакторію.

Уміло поєднується з працею та розвагами літній відпочинок студентів. Кожного року до оздоровчих морських та приміських таборів направляється для проходження педагогічної практики близько 600 студентів, ще близько 100 працюють за власним бажанням.

Традиційно на березі Чорного моря (турбаза “Клен”, Херсонська область) відпочивають викладачі, співробітники, студенти університету.

У трьох університетських гуртожитках мешкає понад 1200 студентів, певна кількість місць надається сімейним студентам. Забезпеченість гуртожитком становить 100 %. У кожному з гуртожитків є кімната для відпочинку, спортивні кімнати для занять настільним тенісом. У гуртожитку № 4 зал для проведення дискотек, у гуртожитку № 3 працює клуб творчої молоді. У вечірній час студенти, які мешкають у гуртожитку, користуються спортивними залами.

Напередодні ювілею університету зроблено ремонт актового та спортивного залів, здійснено реконструкцію гуртожитку № 2 під навчальний корпус, відремонтовано навчальний корпус індустріально-педагогічного факультету, що значно поліщило умови праці, навчання і виховання, побуту студентської молоді.

Велике значення в університеті надається розвитку самодіяльного мистецтва, аматорські колективи здійснюють свою діяльність згідно з багаторічними традиціями. Пошук талановитої молоді починається з перших днів навчання. Традиційними стали огляди-конкурси художньої самодіяльності студентів перших курсів “Золота осінь”, Посвята у студенти, святкування Дня працівників освіти, Дня студента, Новорічних та Різдвяних свят, Дня закоханих, Дня захисника Вітчизни тощо, метою яких є виявлення індивідуальних здібностей і талантів студентської молоді. Студентська молодь, мешканці міста радо сприймають виступи творчих колективів камерного хору (кол. керівник А. О. Балабан, кер. В. Сергєєва), ансамблів: інструментально-вокального “Карусель” (кер. І. Климчик), вокального “Темпера” (кер. Г. Мартянова), бального та спортивного танцю “Феєрія” (кер. К. Лавренев) та багато інших.

Щорічно проводяться тематичні Шевченківські свята “Великому Кобзареві”, літературні читання та літературно-музичні вечори, присвячені творчості Лесі Українки, І. Франка, М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, конкурс програми “Козацькому роду нема переводу”, українські вечорниці, фестивалі української народної та сучасної пісні “Цвіт калини”, дні народознавства “Свят-вечір”, “Ой на Івана...”.

Традиційним стало проведення таких великих заходів, як фестивалі самодіяльності народної творчості “Студентська весна”, конкурсів “Суперстудент”, фестивалів студентських театрів естрадних мініатюр “Закуліся”.

Постійно удосконалюється фізичне виховання і спортивна майстерність студентів. Збірні команди університету з баскетболу, гандболу і волейболу з року в рік стають володарями призових місць на районних, обласних і республіканських змаганнях. Кафедрою фізичного виховання (завідувач В. Є. Андріанов) проводиться цілеспрямована робота із залучення кожного студента до спортивно-оздоровчої діяльності. За 75 років в університеті виховано 21 майстра спорту, 53 кандидата у майстри спорту, велику кількість рекордсменів університету, міста, області, республіки.

Студенти університету складають основу баскетбольної команди Вищої ліги України “Кривбас Баскет Люкс” (тренер-викладач С. Поліщук). Студенти Д. Земляний, О. Соколов, С. Сакур, С. Послушной в 2001 році стали чемпіонами України і Європи з акробатики, О. Душман в 2003 році – призеркою першості України з легкої атлетики. Д. Овсов в 2004 році – володарем кубку України з плавання, В. Зінов’єв у 2004 році – призером першості України з боксу, І. Козловський у 2005 році – бронзовим призером чемпіонату Європи з таекван-до.

За роки свого існування університет підготував біля 50 тисяч працівників освіти, серед яких багато заслужених учителів, працівників освіти, діячів культури, відмінників народної освіти. Випускникам інституту А. С. Добрик, М. Н. Доброву, Н. А. Євтушенко, П. Ф. Козулі, В. С. Мельчуцькому, Н. І. Олійник, Є. Я. Січкара, А. М. Шмалько, М. В. Шульзі та іншим присвоєно почесне звання заслуженого вчителя України, І. А. Добровольському заслуженого працівника вищої школи, О. О. Любару – заслуженого працівника освіти України.

В інституті навчалися відомий український поет-гуморист Павло Глазовий, письменник Панас Ногін.

Багато випускників та працівників університету відзначені високими урядовими нагородами, серед них А. Г. Білоконь, А. Ф. Ляшенко,

І. А. Щербина, А. В. Козлов, В. В. Корольський, І. Р. Хміль, П. І. Шевченко. Їхній педагогічний досвід, життєва мудрість, відданість педагогічній справі є набуток сучасного покоління студентської молоді.

Нині університет є визнаним центром відродження і пропаганди духовних надбань українського народу, поширення психолого-педагогічних, гуманітарних та екологічних знань серед мешканців великого промислового регіону, надання різноманітних освітньо-культурних послуг.

В університеті є всі умови для якісного навчання майбутніх фахівців, їхньої науково-пошукової, спортивної і художньої діяльності, творчого змістовного дозвілля, всебічного інтелектуального і духовного розвитку. Це забезпечує всебічну підготовку вчителів до повноцінного виховання нового покоління громадян України.

ФУНДАТОР КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ (до 150-річчя від дня народження С. Ф. Русової)

Любар О. О.

У статті досліджується внесок С. Ф. Русової до створення концепції національної системи освіти і виховання в УНР, вплив її педагогічних поглядів на стратегію розвитку освіти в українській незалежній державі.

The article investigates the problem of S. F. Russova's contribution to the creating the concept of national system of education in Ukraine, and the influence of its pedagogical views on the strategy of developing education in the Ukrainian independent state.

Видатному українському педагогу, просвітителю Софії Федорівні Русовій у наступному році виповнюється 150 років від дня народження. Її невтомна праця в царині педагогіки, освітньої справи, вітчизняної історії, красеного письменства, громадської і політичної діяльності надає їй чільне місце у пантеоні борців за духовне відродження української нації, розбудову національної школи.